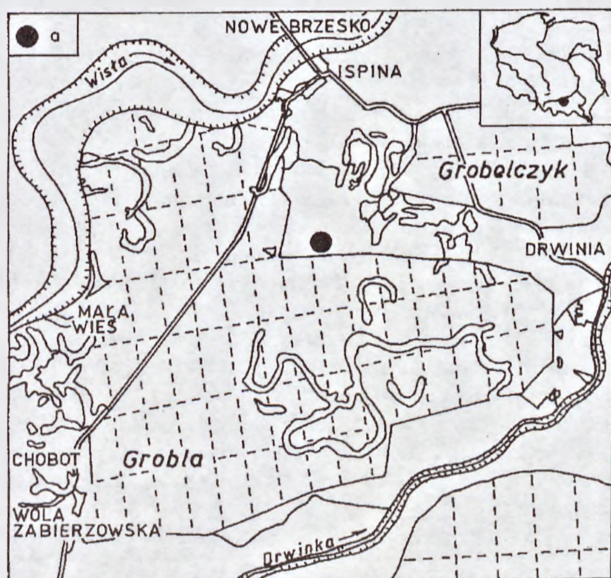


Nowe stanowisko kosańca syberyjskiego *Iris sibirica* na łąkach północnej części Puszczy Niepołomickiej

Kosaćcyk syberyjski *Iris sibirica* jest gatunkiem eurosyberyjskim, ekologicznie związanym z siedliskami łąk wilgotnych, zaliczanych przez fitosocjologów do rzędu *Molinietalia*. W środkowej Europie jest on charakterystyczny dla fitocenoz z zespołem trzęślicy modrej *Molinietum coeruleae* (*M. medioeuropaeum*) (Szafer, Zarzycki 1972, Matuszkiewicz 1982). Swoim zasięgiem dochodzi do zachodniej Syberii (Meusel i in. 1965). W Polsce występuje na rozproszonych stanowiskach na nizinach, na glebach glejowych właściwych, mułowo-glejowych lub torfowych (Szafer i in. 1986, Dostał 1989).

Na terenie naszego kraju kosaćcyk syberyjski jest objęty ochroną prawną, ale niestety nie w pełni zabezpiecza to przed zrywaniem i przesadzaniem do ogrodów tej pięknej rośliny (*Rozporządzenie...* 1995). Ponadto dużym zagrożeniem jest przywiązanie tego gatunku do wilgotnych typów siedlisk, które są obecnie systematycznie osuszane. Choć wydaje się, że gatunek ten nadal ma liczne stanowiska, to jego zagrożenie jest coraz większe (Zarzycki, Szelaąg 1992).



Ryc. 1. Lokalizacja stanowiska kosańca syberyjskiego w północnej części Puszczy Niepołomickiej (a). — The localization of place with *Iris sybirica* in the northern part of the Niepołomice Forest (a)

W latach 1992–1994 podczas badań fitosocjologicznych łąk północnej części Puszczy Niepołomickiej po raz pierwszy stwierdzono obecność *I. sibirica* na tym obszarze (Barabasz 1997). We wcześniejszych opracowaniach nie podawano tego gatunku (Dubiel 1971, 1995, Denisiuk 1976). Opisywane stanowisko znajduje się w płacie fitocenozy trzęślicy modrej *Molinietum coeruleae*, w dużym kompleksie łąk między Ispiną a lasem Grobla, należącym do Puszczy Niepołomickiej (Barabasz 1997) (ryc. 1). Od 1994 r. prowadzone są systematyczne obserwacje. W przypadku zniszczenia jedyne go znalezione go tu dotąd stanowiska, kosaciec syberyjski zostanie, być może, na zawsze wyeliminowany z północnej części Puszczy Niepołomickiej.

Beata Barabasz

PIŚMIENNICTWO

- Barabasz B. 1997. *Zmiany roślinności łąk w północnej części Puszczy Niepołomickiej w ciągu 20 lat*. *Studia Naturae* (w druku).
- Denisiuk Z. 1976. *Łąki północnej części Puszczy Niepołomickiej*. *Studia Naturae A*, 13: 7–100.
- Dostal J. 1989. *Nová květena ČSSR. 1*. Československá Akademie Véd., Praha 1989.
- Dubiel E. 1971. *Rośliny naczyniowe północnej części Puszczy Niepołomickiej*. *Studia Naturae A*, 6: 13–52.
- Dubiel E. 1995. *Puszcza Niepołomicka. Środowisko abiotyczne, flora roślin naczyniowych, roślinność Puszczy Niepołomickiej*. W: *Szata roślinna parków narodowych i rezerwatów Polski Południowej* (red. Mirek Z., Wójcicki J.J.). *Polish Bot. Stud. Guidebook Series 12*: 33–72.
- Matuszkiewicz W. 1982. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych*. PWN, Warszawa.
- Meusel H., Jaeger E., Weinert E. 1965. *Verleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora*. Veb. Gustav Fischer Verlag, Jena.
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 6.04.1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin*. Dz.U. nr 114, poz. 492, z 1992 r.; nr 54, poz. 254 i nr 89, poz. 415 z 1994 r.
- Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. 1986. *Rośliny polskie*. PWN, Warszawa.
- Szafer W., Zarzycki K. 1972. *Szata roślinna Polski*. PWN, Warszawa.
- Zarzycki K., Szelaż Z. 1992. *Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce*. W: *Lista roślin zagrożonych w Polsce* (red. Zarzycki K., Wojewoda W. Heinrich Z.). Wyd. 2, Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, Kraków.